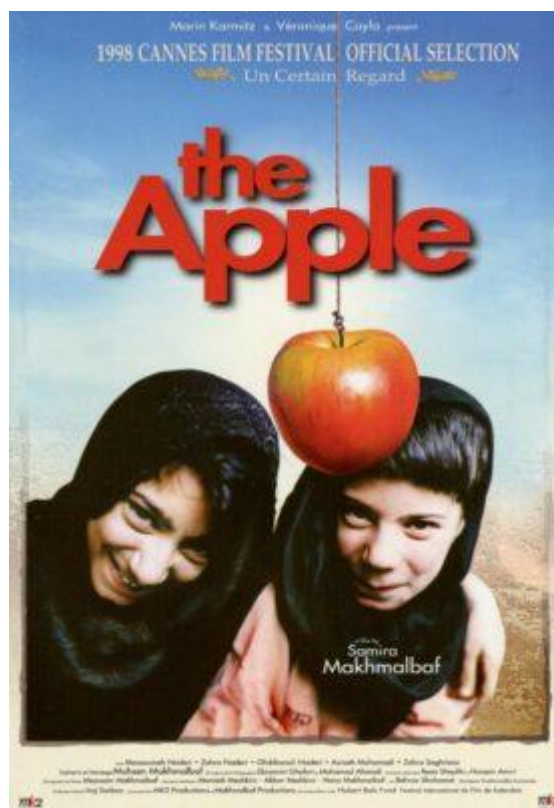

Samira Makhmalbaf: entre la política i la poesia

quaderndelesidees.press/samira-makhmalbaf-entre-la-politica-i-la-poesia/

14 de juny de 2023

Samira Makhmalbaf és una de les més importants representants del cinema iranià contemporani. Realitzadora i guionista, filla de Mohsen Makhmalbaf, un dels més importants i populars directors de l'Iran, així com també escriptor, i de la cineasta Marzieh Meshkini. És també germana de la cineasta Hana Makhmalbaf. Samira, rebel, es va plantar un dia i va dir que no volia continuar anant a l'escola ja que no podia suportar l'adoctrinament ideològic de què era víctima. Volia ser cineasta com el seu pare, que va veure la determinació de la seva filla i va acceptar la proposta amb una condició: estudiaria diàriament un mínim de vuit hores per convertir-se en cineasta.

A l'edat de set anys va actuar a la pel·lícula del seu pare *El ciclista*. Va deixar l'institut quan tenia 14 anys per estudiar durant cinc anys a l'escola de cinema fundada pel pare, la Makhmalbaf Film House¹. Va realitzar dos vídeos i amb 17 anys va realitzar el llargmetratge *La poma*, elogiada pel mateix Jean-Luc Godard. L'any següent, el 1998, el film va concursar a la selecció oficial del Festival de Canes, fet que va convertir Samira en la realitzadora més jove que hagi concursat mai en un festival internacional. Un film que es va estrenar a més de 30 països i va ser convidat a més de 100 festivals internacionals de cinema.

En el seu segon llargmetratge, titulat *Les pissarres* (1999) i filmat al Kurdistan de l'Iran, per segona vegada va ser seleccionada pel Festival de Canes per competir a la secció oficial l'any 2000, on va rebre el Premi Especial del Jurat. *Les pissarres* va rebre molts

premis internacionals, com ara el Premi d'Honor Federico Fellini de la UNESCO i el Premi François Truffaut d'Itàlia. La pel·lícula es va estrenar àmpliament a tot el món i va tenir un gran nombre d'espectadors.

La següent pel·lícula de Samira, *A les cinc de la tarda*, va ser filmada a Kabul, ciutat on residia el 2003, i fou el primer llargmetratge rodat a l'Afganistan després dels talibans. En aquesta obra es mostra la situació de les dones afganeses, en una història que presenta una dona que vol ser presidenta de l'Afganistan, com Benazir Bhutto ho va ser del Pakistan. Va ser seleccionada per a la secció de competició del Festival de Canes l'any 2003, i va rebre per segona vegada el Premi Especial del Jurat.

La seva última obra, *El cavall de dues potes*, va ser rodada també a l'Afganistan el 2008 a partir d'un guió del seu pare, Mohsen Makhmalbaf, i va obtenir el Premi Especial del Jurat del Festival de Sant Sebastià el 2009. El 2003, els crítics del diari britànic *The Guardian* van classificar Samira Makhmalbaf entre els 40 millors realitzadors internacionals en actiu. Una directora que continua amb el moviment anomenat la Nova Onada del cinema iranià, un moviment que arrenca a finals de la dècada de 1980 i inclou directors i directores d'aquest país com Abbas Kiarostami, Jafar Panahi, Ali Reza Raisian, Majid Majidi, Tahmineh Milani, Bahman Ghobadi i la mateixa família Makhmalbaf.

Al costat d'altres directors destacats com ara Ken Loach, Shohei Imamura, Youssef Chahine o Sean Penn, va fer un dels onze capítols de la pel·lícula *11 de setembre*, que es va estrenar al Festival Internacional de Cinema de Venècia l'any 2002. Són onze directors i onze històries, relacionades amb l'atemptat contra les Torres Bessones i el Pentàgon de l'11 de setembre de 2001. A la seva aportació, una mestra intenta explicar a uns nens l'atemptat a les torres, però els nens i nenes no li presten gaire atenció ja que els interessa més un accident amb víctimes ocorregut al seu propi poble.

És de destacar també que ha estat membre dels jurats dels festivals més importants del món, com ara Canes, Venècia, Berlín, Locarno, Moscou o Montreal, entre d'altres.

Els Makhmalbaf, més que no pas una família, són un fenomen cinematogràfic. Pare, mare i fills es dediquen tots a fer pel·lícules. Així doncs, la presència dels diferents membres als festivals internacionals converteix la Makhmalbaf Film House en una fàbrica de genis i una finestra de la cultura iraniana i de la seva creació cinematogràfica, així com del ric patrimoni cultural, polític i social de l'Afganistan. Els tres «petits» Makhmalbaf han crescut als sets de rodatge i la seva existència no ha estat ni és fàcil: els censors iranians, d'una banda, i el fonamentalisme religiós, de l'altra, mai no han vist bé aquesta família, i així els ho han fet saber en forma d'amenaques, intents de segrest i atemptats en ple rodatge, com el que va patir Samira. La mateixa sort han tingut alguns altres cineastes iranians, com ara Jafar Panahi², Keywan Karimi³ o Mohammad Rasoulof, que no va poder presentar-se a rebre l'Os d'Or del Festival Internacional de Cinema de Berlín perquè les autoritats iranianes li van prohibir sortir del país⁴.

No tracten de prendre distàncies els uns dels altres, ja que la col·laboració entre ells és una constant. Tots treballen d'una manera o altra a les pel·lícules de tots. Samira va actuar a *El ciclista*, de Mohsen; Maysam va produir *Stray Dogs*, de Marziyeh; Hana va supervisar el guió de *La poma*, de Samira; Marzieh és l'ajudant de direcció habitual de Mohsen, i Mohsen, el guia, el mestre i la inspiració de tots ells. Un enllaç familiar es manté tant a la vida personal com professional, i només es pot entendre plenament en el context de Mohsen Makhmalbaf, el pare i llegenda de l'escena cultural iraniana.

El cognom Makhmalbaf està, indiscutiblement, lligat al cinema, com un cas extraordinari dins del setè art. Mohsen és el patriarca, nascut en una família humil de Teheran i implicat des de jove en militància política radical. Va estar a la presó durant quatre anys i en va sortir poc després de la revolució de Khatami. Allí va cultivar la cultura i es va convertir en escriptor i en cineasta. Des de 1996, també s'ha dedicat a ensenyar, mentre fundava la Makhmalbaf Film House, si bé la seva influència més gran va ser en la seva pròpia família, on tothom s'ha dedicat a aquest art. Les seves pel·lícules estan travessades de poesia visual, per molt durs que siguin els temes que aborda.

Una altra constant del cinema iranià, juntament amb la infància, és la preocupació per la situació de la dona, i aquest tema el podem veure reflectit en les seves pel·lícules. En relació amb la situació de la dona dins de les coordenades legislatives islàmiques destacarem *El cercle* de Jafar Panahi (2000), història encadenada de diverses dones de Teheran i explicada en espiral com *La ronda*, de Max Ophuls (1950).

Perquè els Makhmalbaf són fruit d'una experiència inusual, gairebé un experiment. Una escola feta a mida que insisteix molt no sols en l'aprenentatge cinematogràfic sinó en la formació humana. Tot i que la Makhmalbaf Film School s'ha limitat als membres familiars i a un grupat de persones properes unides pel cinema. Els Makhmalbaf són una família iraniana que han fet escola i que ensenyen, contagien, comuniquen, posen el dit a la nafra i el remouen. Escandalitzen, sorprenen i, per fi, obliguen a reflexionar i aprendre. Però sobretot ens apropem al cinema iranià, aquest bell desconegut, entre la política i la poesia.

1. <http://makhmalbaf.com/> ↵
2. <https://www.europapress.es/internacional/noticia-autoridades-iranies-arrestan-cineasta-jafar-panahi-20220711160009.html> ↵
3. <https://www.es.amnesty.org/actua/acciones/iran-cineasta-condenado-prision-feb16/> ↵
4. <https://www.excelsior.com.mx/funcion/galardonado-cineasta-irani-es-condenado-a-prision/1367865> ↵

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre informació dels pròxims que publiquem, envia'ns el teu nom i el teu correu electrònic.

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avis legal](#) i [política de privacitat](#).

Vicent Pallarés Pascual

Vicent Pallarés Pascual (Castelló de la Plana, 1981).